

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

17 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție,

în următoarea componență:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun, Nadejda Toma,
Anatolie Țurcan, Elena Cobzac, Victor Boico,

a judecat, în ședința de judecată, recursul în interesul legii, privind soluționarea neunitară, de către colegiile penale ale curților de apel, a aplicării retroactivității legii penale mai blânde, în cazul condamnaților care au săvârșit infracțiunea, la vârsta cuprinsă între 18 și 21 de ani – art. 70 alin. (3¹), art. 84 alin. (1) și art. 85 alin. (1) Cod penal, în raport cu prevederile art. 10 și 10¹ Cod penal, declarat de

***Procurorul General al Republicii Moldova,
Alexandr Stoianoglo.***

În fața Plenului Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție, recursul în interesul legii a fost susținut de dl Mircea Roșioru, adjunct al Procurorului General.

Asupra recursului menționat, Colegiul Penal

c o n s t a t ă:

1. Procurorul General al Republicii Moldova, Alexandr Stoianoglo, a declarat recurs în interesul legii, privind soluționarea neunitară, de către colegiile penale ale curților de apel, a aplicării retroactivității legii penale mai blânde, în cazul condamnaților care au săvârșit infracțiunea, la vârsta cuprinsă între 18 și 21 de ani – art. 70 alin. (3¹), art. 84 alin. (1) și art. 85 alin. (1) Cod penal, în raport cu prevederile art. 10 și 10¹ Cod penal, solicitând ca soluția instanțelor de judecată să fie orientată în sensul promovării primei soluții a colegiilor penale ale curților de apel, potrivit cărora, cererile condamnaților de aplicare a retroactivității legii penale mai blânde, în baza art. 10 și 10¹ Cod penal, raportat la art. 70 alin. (3¹), art. 84 alin. (1) și art. 85 alin. (1) Cod penal, în cazul săvârșirii infracțiunilor de către aceștia, având vârsta cuprinsă între 18 și 21 de ani, să fie satisfăcute.

2. Recurentul a invocat că este soluționată neunitar, de către colegiile penale ale curților de apel, aplicarea retroactivității legii penale mai blânde, în cazul condamnaților care au săvârșit infracțiunea, la vârsta cuprinsă între 18 și 21 de ani – art. 70 alin. (3¹), art. 84 și art. 85 Cod penal, în raport cu reglementările art. 10 și 10¹ Cod penal.

Astfel, s-au constatat cazuri în care colegiile penale ale curților de apel, prin deciziile pronunțate, au acceptat cererile condamnaților, aplicând retroactiv legea penală menționată, inclusiv în faza de executare și, concomitent, în spețe similare, au fost identificate cazuri, când colegiile penale ale curților de apel au susținut poziția, conform căreia retroactivitatea legii penale poate fi aplicată, doar la examinarea cauzei în fond, nefiind posibilă aplicarea retroactivității în cadrul executării sentinței și, în modul acesta, au respins solicitările condamnaților.

În prima orientare a practicii, colegiile penale ale curților de apel au adoptat poziția, potrivit căreia au aplicat retroactivitatea legii penale mai blânde – art. 70 alin. (3¹), art. 84 alin. (1) și art. 85 alin. (1) Cod penal, în cazul condamnaților, care au săvârșit infracțiunea, având vârsta cuprinsă între 18 și 21 de ani (*decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 5.12.2018, în cauza nr. 21r-180/18, decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 23.01.2019, în cauza nr. 21r-184/18, decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 20.02.2019, în cauza nr. 21r-166/18, decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 20.03.2019, adoptată în cauza nr. 21r-12/19, decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 20.03.2019, adoptată în cauza nr. 21r-57/19*).

În cea de-a doua orientare a practicii judiciare, colegiile penale ale curților de apel au statuat că poate fi aplicat principiul retroactivității legii penale noi persoanelor care au săvârșit infracțiunea, la vârsta cuprinsă între 18 și 21 de ani, doar la examinarea fondului cauzei penale, dar nu și la executarea pedepsei penale, or, norma respectivă este una de procedură (*decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 3.12.2019, adoptată în cauza nr. 21r-720/19, decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 18.06.2019, adoptată în cauza nr. 21r-272/19, decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 22.04.2019, adoptată în cauza nr. 21r-280/19, decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 5.09.2019, adoptată în cauza nr. 21r-377/19, decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 2.05.2019, adoptată în cauza nr. 21r-84/19*).

Totodată, art. 10 Cod penal prevede că legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea, are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

În consecință, asupra persoanelor care execută pedeapsa intervine retroactivitatea de revizie, adică aplicarea legii penale mai blânde.

Prin Legea nr. 163 din 20.07.2017, a fost introdus alin. (3¹) în art. 70 Cod penal, care stipulează că, la aplicarea pedepsei persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care au săvârșit o infracțiune, la vârsta de la 18 până la 21 de ani, maximul pedepsei cu închisoarea se reduce cu o treime. În cazul în care instanța, ținând cont de personalitatea infractorului, ajunge la concluzia că doar prin aplicarea pedepsei, în limitele generale, se va atinge scopul pedepsei

penale, aceasta poate dispune o pedeapsă în limitele prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită. Necesitatea aplicării pedepsei, în limitele generale, urmează a fi argumentată de către instanța de judecată.

La stabilirea pedepsei definitive, în caz de concurs de infracțiuni, pedeapsa închisorii nu poate depăși 20 de ani, pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, iar în caz de cumul de sentințe – 25 de ani, pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani.

Prin urmare, prin Legea nr. 163 din 20 iulie 2017, legiuitorul nu doar că a introdus o categorie intermediară de persoane între persoanele adulte și persoanele minore, ci a stabilit, implicit, faptul că în condițiile stabilirii tratamentului sancționator, vârsta persoanelor adulte începe de la 21 de ani.

Finalitatea urmărită de legiuitor constă în ameliorarea severității pedepsei aplicabile categoriei de făptuitori vizați, la toate fazele procesului penal – atât la examinarea cauzei, cât și la executarea pedepsei.

Principiul umanismului, în accepțiunea sa actuală, a devenit unul dintre pilonii de bază ai dreptului penal, astfel, întreaga reglementare juridică are menirea să apere, în mod prioritar, persoana ca valoare supremă a societății, drepturile și libertățile acesteia.

Unul dintre principiile fundamentale, statuat la art. 7 al Convenției pentru apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, este principiul *nulla poena sine lege*, care semnifică, printre altele, că nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă, decât cea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

Deci dacă legea penală nouă permite ameliorarea situației categoriei de condamnați vizați, este inacceptabil de a nu permite acestora să facă uz de norma ce le micșorează pedeapsa, or, retroactivitatea normelor de drept substanțial nu se pune în discuție.

Criteriul de stabilire a naturii juridice a unei norme de drept, ca fiind una de drept procesual sau una de drept substanțial, nu rezidă în amplasarea acesteia. Codul penal nu conține doar norme de drept material, la fel, cum și Codul de procedură penală nu conține doar norme de drept procedural. Criteriul de delimitare între norme îl reprezintă, așa cum a stabilit Curtea Constituțională, obiectul de reglementare al normei, scopul reglementării și rezultatul la care conduce norma.

Astfel, cea mai potrivită soluție a instanțelor de judecată, care va fi atât în litera, cât și în spiritul legii, este aplicarea retroactivității legii penale mai blânde, în temeiul art. 10 și 10¹, raportat la art. 70 alin. (3¹), art. 84 alin. (1) și art. 85 alin. (1) Cod penal, și în privința condamnaților care execută pedeapsa.

3. Judecând recursul în interesele legii, pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul Penal concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

3.1. Legislația pertinentă.

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 4.11.1950

Articolul 3. Principiul legalității

(1) Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală.

(2) Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise.

Articolul 7. Nicio pedeapsă fără lege

Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă, decât aceea care era aplicabilă, în momentul săvârșirii infracțiunii.

Codul penal al Republicii Moldova

Articolul 8. Acțiunea legii penale în timp

Caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală, în vigoare, la momentul săvârșirii faptei.

Articolul 10. Efectul retroactiv al legii penale

Legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea, are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective, până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

Articolul 10¹. Aplicarea legii penale mai favorabile, în cazul pedepselor definitive

(1) Dacă, după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei privative de libertate, a intervenit o lege care prevede unul dintre aceste tipuri de pedeapsă, dar cu un maxim mai mic, sancțiunea aplicată se reduce la acest maxim, dacă depășește maximumul prevăzut de legea nouă, pentru infracțiunea săvârșită.

(5) Dacă o dispoziție din legea nouă se referă la pedepse definitiv aplicate, se ține seama, în cazul pedepselor executate până la data intrării în vigoare a acesteia, de pedeapsa redusă sau înlocuită, potrivit dispozițiilor alin. (1).

Articolul 70. Închisoarea

(3¹) La aplicarea pedepsei persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care au săvârșit infracțiune la vârsta de la 18 până la 21 de ani, maximumul pedepsei se reduce cu o treime. În cazul în care instanța, ținând cont de personalitatea infractorului, ajunge la concluzia că doar prin aplicarea pedepsei, în limitele generale, se va atinge scopul pedepsei penale, aceasta poate dispune o pedeapsă, în limitele prevăzute de legea penală, pentru infracțiunea săvârșită. Necesitatea aplicării pedepsei, în limitele generale, urmează a fi argumentată de către instanța de judecată.

(4) La stabilirea pedepsei definitive, în caz de concurs de infracțiuni, pedeapsa închisorii nu poate depăși 25 de ani pentru adulți, 20 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani și 12 ani și 6 luni pentru minori, iar în caz de cumul de sentințe de 30 de ani pentru adulți, 25 de ani pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani și 15 ani pentru minori.

Articolul 75. Criteriile generale de individualizare a pedepsei

(1) Persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă, în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Partii generale a prezentului cod. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Articolul 84. Aplicarea pedepsei în cazul unui concurs de infracțiuni

(1) Dacă o persoană este declarată vinovată de săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni, fără să fi fost condamnată pentru vreuna dintre ele, instanța de judecată, pronunțând pedeapsa pentru fiecare infracțiune aparte, stabilește pedeapsa definitivă pentru concurs de infracțiuni prin cumul, total sau parțial, al pedepselor aplicate, dar pe un termen nu mai mare de 25 de ani de închisoare, **iar în privința persoanelor care nu au atins vârsta de 18 ani și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani**, care nu au mai fost condamnate – pe un termen nu mai mare de **12 ani și 6 luni**. În cazul în care persoana este declarată vinovată de săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni ușoare și/sau mai puțin grave, pedeapsa definitivă poate fi stabilită și prin absorbirea pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai aspră.

Articolul 85. Aplicarea pedepsei în cazul unui cumul de sentințe

(1) Dacă, după pronunțarea sentinței, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul a săvârșit o nouă infracțiune, instanța de judecată adaugă, în întregime sau parțial, la pedeapsa aplicată prin noua sentință partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința anterioară. În acest caz, pedeapsa definitivă nu poate depăși termenul de 30 de ani de închisoare, iar în privința persoanelor care nu au atins vârsta de 18 ani și a persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care nu au mai fost condamnate – termenul de 15 ani.

Codul de procedură penală al Republicii Moldova

Articolul 469. Chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță, la executarea pedepsei

(1) La executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, și anume:

(14) liberarea de pedeapsă sau ușurarea pedepsei, în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situației (art. 10 și 10¹ din Codul penal), precum și excluderii din hotărârea de condamnare a unor capete de acuzare, dacă persoana condamnată a fost extrădată.

Articolul 471¹. Încheierea adoptată în cazurile prevăzute la art. 469 alin. (1) pct.11) și 14)

(1) În cazul soluționării chestiunilor prevăzute la art. 469 alin. (1) pct. 11) și 14), instanța adoptă o încheiere.

(2) Partea introductivă a încheierii se întocmește, în conformitate cu prevederile art. 393, care se aplică în modul corespunzător.

(3) Partea descriptivă a încheierii trebuie să conțină:

a) date despre toate hotărârile judecătorești, adoptate în cauza penală respectivă, cu indicarea soluției adoptate;

b) argumentele părților în susținerea poziției procesuale;

c) referiri la legea penală nouă, care are efect retroactiv asupra situației persoanei condamnate;

d) motivele aplicării (sau neaplicării) prevederilor legii penale noi, cu efect retroactiv;

e) pedeapsa stabilită persoanei condamnate, în urma aplicării retroactivității legii penale noi;

f) alte chestiuni ce au importanță pentru executarea pedepsei.

(4) Dispozitivul încheierii trebuie să conțină soluția adoptată, în temeiul art. 10 și 10¹ din Codul penal, cu indicarea măsurii de pedeapsă ce urmează a fi executată, alte chestiuni ce au importanță pentru executarea pedepsei, fără a fi casate hotărârile irevocabile, precum și modul și termenul de atac al încheierii.

3.2. Jurisprudența pertinentă.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

Hotărârea în cauza *Scoppola contra Italiei* (nr. 2) din 17.09.2009, cererea nr. 10249/03

66. În temeiul art. 2 din Codul penal al Italiei, legea nouă, cu sancțiune mai blândă, trebuie aplicată retroactiv, astfel, articolele 2621 și 2622 din Codul civil italian urmează a fi aplicate, chiar dacă au intrat în vigoare, după comiterea faptei.

Hotărârea în cauza *Gouarre Patte împotriva Andorrei* din 12.01.2016, cererea nr. 33427/10.

35. Pentru Curte, în cazul în care un stat prevede expres, în legislația sa, principiul retroactivității legii penale mai favorabile, acesta trebuie să permită justițiabililor săi să exercite acest drept, conform garanțiilor din Convenție.

Hotărârea în cauza *Koprivnikar împotriva Sloveniei* din 24.01.2017, cererea nr. 67503/13.

59. Principiul retroactivității legii penale mai favorabile se poate aplica, de asemenea, la stabilirea unei pedepse contopite pentru mai multe condamnări.

3.3. Opiniile doctrinare relevante.

Autorii **Botnaru S., Șavga A., Grosu V., Grama M.** susțin că extraactivitatea legii penale este o derogare excepțională în materia aplicării legii penale în timp și constă într-o extindere a activității legii penale, fie înainte de momentul intrării sale în vigoare, fie ulterior, după ieșirea ei din vigoare. Prin efectele pe care le produce, extraactivitatea legii penale se manifestă în două forme: retroactivitatea și ultraactivitatea. Retroactivitatea legii penale constă în faptul că, în unele împrejurări, anumite legi penale își extind activitatea în trecut, aplicându-se infracțiunilor săvârșite, înainte de intrarea lor în vigoare. Conform prevederilor art. 10 Cod penal, efectul retroactiv al legii penale este conceput în felul următor: „Legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective, până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale. Legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.” Astfel, în legislația penală a Republicii Moldova, au efect retroactiv doar legile penale mai blânde, inclusiv cele care ușurează pedeapsa, adică micșorează mărimea maximă sau minimă a pedepsei principale sau complementare, stabilesc o pedeapsă alternativă mai blândă, abrogă pedepsele complementare, care anterior erau obligatorii etc. Retroactivitatea legii penale mai blânde implică două modalități: retroactivitatea simplă – aplicarea legii penale noi asupra infracțiunilor pentru săvârșirea cărora nu a fost pronunțată o sentință definitivă a instanței de judecată; retroactivitatea de revizie – aplicarea legii penale noi asupra infracțiunilor pentru săvârșirea cărora există o sentință definitivă a instanței de judecată (Drept penal. Partea generală. Vol. I, Ediția II, Chișinău, 2005, pp. 66-67).

3.4. Potrivit art. 1 alin. (2) și art. 16 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Curtea Supremă de Justiție este instanța judecătorească supremă, care asigură aplicarea corectă și uniformă a legislației de către toate instanțele judecătorești.

Conform jurisprudenței CtEDO, rolul instanțelor supreme este să remedieze contradicțiile dintre soluțiile judiciare în cauze similare, pentru aplicarea efectivă a principiului certitudinii juridice (*Ștefan și Ștef vs România*, 27 ianuarie 2009, §33; *Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții vs România*, 29 noiembrie 2016, §123).

În corespundere cu art. 465¹ alin. (1) Cod de procedură penală, recursul în interesul legii este calea extraordinară de atac, prin care se asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii penale și de procedură penală, pe întreg teritoriul țării.

În virtutea art. 465⁴ alin. (2) Cod de procedură penală, decizia pronunțată în interesul legii este obligatorie din ziua pronunțării și nu are efect asupra cauzelor deja soluționate, printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă.

În temeiul celor enunțate supra, se reține că abordările invocate în respectivul recurs în interesul legii vizează principiul retroactivității legii penale noi, mai favorabile, garantat de CEDO.

Or, aceste aspecte au fost elucidate în cauza *Scoppola contra Italiei* din 17.09.2009 – legea nouă, cu o sancțiune mai blândă trebuie aplicată retroactiv, chiar dacă a intrat în vigoare, după comiterea faptei, în cauza *Gouarre Patte împotriva Andorrei* din 12.01.2016 – în cazul în care un stat prevede expres, în legislația sa, principiul retroactivității legii penale mai favorabile, acesta trebuie să permită justițiabililor săi să exercite acest drept, conform garanțiilor din Convenție, în cauza *Koprivnikar împotriva Sloveniei* din 24.01.2017, cererea nr. 67503/13 – principiul retroactivității legii penale mai favorabile se poate aplica, de asemenea, la stabilirea unei pedepse contopite pentru mai multe condamnări.

În același timp, art. 10 Cod penal prevede, clar și expres, că legea penală care ușurează pedeapsa, ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea, are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective, până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

Pe lângă aceasta, art. 10¹ alin. (1) și (5) Cod penal stipulează că dacă, după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei privative de libertate, a intervenit o lege care prevede unul dintre aceste tipuri de pedeapsă, dar cu un maxim mai mic, sancțiunea aplicată se reduce la acest maxim, dacă depășește maximumul prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită. Dacă o dispoziție din legea nouă se referă la pedepse definitiv aplicate, se ține seama, în cazul pedepselor executate până la data intrării în vigoare a acesteia, de pedeapsa redusă sau înlocuită, potrivit dispozițiilor alin. (1).

Totodată, art. 469 alin. (1) pct. 14) și art. 471¹ Cod de procedură penală prescriu că, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările, în executarea unor hotărâri, și anume: ușurarea pedepsei, în temeiul adoptării unei legi, care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situației (art. 10 și 10¹ Cod penal). Partea descriptivă a încheierii trebuie să conțină date despre toate hotărârile judecătorești adoptate, în cauza penală respectivă, cu indicarea soluției adoptate, argumentele părților în susținerea poziției procesuale, referiri la legea penală nouă, care are efect retroactiv asupra situației persoanei condamnate, motivele aplicării (sau neaplicării) prevederilor legii penale noi, cu efecte retroactive, pedeapsa stabilită persoanei condamnate, în urma aplicării retroactivității legii penale noi, alte chestiuni ce au importanță pentru executarea pedepsei. Dispozitivul încheierii trebuie să conțină soluția adoptată, în temeiul art. 10 și 10¹ din Codul penal, cu indicarea măsurii de pedeapsă ce urmează a fi executată, alte chestiuni ce au importanță pentru executarea pedepsei, fără a fi casate hotărârile irevocabile, precum și modul și termenul de atac al încheierii.

În această ordine de idei, este de remarcat că, după modificările operate prin Legea nr. 163 din 20 iulie 2017, în vigoare, din 20 decembrie 2017, **art. 70 alin. (3¹)** Cod penal stabilește că la aplicarea pedepsei persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care au săvârșit infracțiune la vârsta de la 18 până la 21 de ani, maximul pedepsei **se reduce cu o treime; art. 70 alin. (4)** Cod penal prevede că la stabilirea pedepsei definitive, **în caz de concurs de infracțiuni**, pedeapsa închisorii nu poate depăși **20 de ani**, pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, iar **în caz de cumul de sentințe, de 25 de ani**, pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani; **art. 84 alin. (1)** Cod penal stipulează că dacă o persoană este declarată vinovată de săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni, fără să fi fost condamnată pentru vreuna dintre ele, instanța de judecată, pronunțând pedeapsa pentru fiecare infracțiune aparte, stabilește pedeapsa definitivă, **pentru concurs de infracțiuni** prin cumul, total sau parțial, al pedepselor aplicate, însă în privința persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, **care nu au mai fost condamnate** – pe un termen nu mai mare **de 12 ani și 6 luni; art. 85 alin. (1)** Cod penal prescrie că dacă, după pronunțarea sentinței, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul a săvârșit o nouă infracțiune, (**în cazul unui cumul de sentințe**), instanța de judecată adaugă, în întregime sau parțial, la pedeapsa aplicată prin noua sentință, partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința anterioară. În acest caz, pedeapsa definitivă, în privința persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, **care nu au mai fost condamnate** – nu poate depăși termenul **de 15 ani**.

Consecutivitatea enunțată supra denotă, astfel, că reglementările art. 70 alin. (3¹) și (4), art. 84 alin. (1) și art. 85 alin. (1) Cod penal, modificate prin Legea nr. 163 din 20 iulie 2017, în vigoare, din 20 decembrie 2017, fiind mai favorabile, au efect retroactiv, adică se extind asupra persoanelor menționate, care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa.

De asemenea, art. 70 alin. (3¹) Cod penal mai stipulează că, în cazul în care instanța, ținând cont de personalitatea infractorului, ajunge la concluzia că doar prin aplicarea pedepsei, **în limitele generale**, se va atinge scopul pedepsei penale, aceasta poate dispune o **pedeapsă, în limitele prevăzute de legea penală**, pentru infracțiunea săvârșită, necesitatea aplicării pedepsei, în limitele generale, urmând a fi argumentată de către instanța de judecată.

Această excepție, în coroborare cu normele art. 75 alin. (1) Cod penal, potrivit căroră persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate, în Partea specială și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia, rezumă că pedepsele reduse, stipulate în art. 70 alin. (3¹) și (4), art. 84 alin. (1) și art. 85

alin. (1) Cod penal, care sunt în vigoare, din 20 decembrie 2017, nu vor fi aplicate în cazul pedepselor individualizate, conform criteriilor generale.

4. În corespundere cu prevederile art. 30 alin. (8), 465⁴ Cod de procedură penală, Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

1. Se admite recursul în interesul legii, declarat de Procurorul General al Republicii Moldova, Alexandr Stoianoglo, în vederea asigurării interpretării și aplicării unitare a legii penale și de procedură penală.

2. Reglementările art. 70 alin. (3¹) și (4), art. 84 alin. (1) și art. 85 alin. (1) Cod penal, modificate prin Legea nr. 163 din 20 iulie 2017, în vigoare, din 20 decembrie 2017, au efect retroactiv, adică se extind asupra persoanelor respective, care au săvârșit faptele imputate până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale (*art. 10 alin. (1) Cod penal, art. 469 alin. (1) pct. 14) Cod de procedură penală*).

3. În asemenea cazuri, urmează a fi aplicate întocmai și în consecutivitatea de mai jos, regulile prescrise în:

a) art. 70 alin. (3¹) Cod penal – la aplicarea pedepsei persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care au săvârșit infracțiune la vârsta de la 18 până la 21 de ani, maximul pedepsei **se reduce cu o treime**.

Totodată, în virtutea art. 70 alin. (3¹) Cod penal, în cazul în care instanța, ținând cont de personalitatea infractorului, ajunge la concluzia că doar prin aplicarea pedepsei, în limitele generale, se va atinge scopul pedepsei penale, aceasta poate dispune o **pedeapsă, în limitele prevăzute de legea penală**, pentru infracțiunea săvârșită. Necesitatea aplicării pedepsei, în limitele generale, urmează a fi argumentată de către instanța de judecată.

Astfel, pedepsele reduse, stipulate în art. 70 alin. (3¹) și (4), art. 84 alin. (1) și art. 85 alin. (1) Cod penal, în vigoare, din 20 decembrie 2017, nu vor fi aplicate în cazul pedepselor individualizate, conform criteriilor generale (*art. 75 Cod penal*);

b) art. 70 alin. (4) Cod penal – la stabilirea pedepsei definitive, **în caz de concurs de infracțiuni**, pedeapsa închisorii nu poate depăși **20 de ani**, pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, iar **în caz de cumul de sentințe**, de **25 de ani**, pentru persoanele care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani;

c) art. 84 alin. (1) Cod penal – dacă o persoană este declarată vinovată de săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni, fără să fi fost condamnată pentru vreuna dintre ele, instanța de judecată, pronunțând pedeapsa pentru fiecare infracțiune aparte, stabilește pedeapsa definitivă, **pentru concurs de infracțiuni** prin cumul, total sau parțial, al pedepselor aplicate, însă în privința persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, **care nu au mai fost condamnate** – pe un termen nu mai mare de **12 ani și 6 luni**;

d) art. 85 alin. (1) Cod penal – dacă, după pronunțarea sentinței, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul a săvârșit o nouă infracțiune (**în cazul unui cumul de sentințe**), instanța de judecată adaugă, în întregime sau parțial, la pedeapsa aplicată prin noua sentință, partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința anterioară. În acest caz, pedeapsa definitivă, în privința persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, **care nu au mai fost condamnate** – nu poate depăși termenul de **15 ani**;

e) art. 10¹ alin. (1) și (5) Cod penal – dacă, după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei privative de libertate, a intervenit o lege care prevede unul dintre aceste tipuri de pedeapsă, dar cu un maxim mai mic, sancțiunea aplicată **se reduce la acest maxim**, dacă depășește maximumul prevăzut de legea nouă, pentru infracțiunea săvârșită. Dacă o dispoziție din legea nouă se referă la pedepse definitiv aplicate, se ține seama, în cazul pedepselor executate până la data intrării în vigoare a acesteia, de pedeapsa redusă sau înlocuită, potrivit dispozițiilor alin. (1).

4. Decizia este obligatorie din ziua pronunțării și nu are efect asupra cauzelor deja soluționate printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, fiind pronunțată integral la 14 ianuarie 2021.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Nadejda Toma

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac

Victor Boico